

Měsíčník o Evropské unii z české perspektivy

V tomto vydání najdete

Národní rozvojový plán: Strategie rozvoje ČR pro období 2007 – 2013

Budoucnost kohezní politiky a pohled České republiky

Strukturální fondy: Ano či ne?

Dále: komentované události, tipy na publikace, pozvánky aj.

Úvodní slovo editora

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

právě jste otevřeli druhé číslo letošního Newsletteru připravovaného členy Evropského programu Asociace pro mezinárodní otázky. Pravidelný čtenář nepochybně postřehl, že pro Vás od nového roku připravujeme monotematická vydání. Nabízíme Vám tak možnost dozvědět se o vybrané oblasti ucelenější a konzistentnější informace. Pro aktuální číslo jsme zvolili téma, jež se přímo dotýká kohezní politiky, resp. strukturálních a kohezních fondů.

Od tohoto vydání rovněž zavádíme kratičký anonymní dotazník, jehož výsledky budou předloženy pouze členům Evropského programu Asociace pro mezinárodní otázky. Můžete tak jednoduchým způsobem ovlivnit příští podobu Evropského newsletteru.

Děkujeme Vám za dosavadní přízeň a těšíme se na Vaše kritické komentáře. Své osobní poděkování rovněž zasílám všem, kteří se podíleli na přípravě tohoto Newsletteru.

S přátelským pozdravem za přípravný tým

Vladimír Beroun
editor Newsletteru

Analýzy

Národní rozvojový plán: Strategie rozvoje ČR pro období 2007 – 2013

Katarína Lokšová

Národní rozvojový plán na léta 2007 – 2013 (NRP) je výchozí strategický dokument pro realizaci programů fondů EU v regionech ČR. Obsahem plánu je nejen strukturální rozvržení jednotlivých programů a následná alokace finančních prostředků, ale rovněž jejich realizace na národní úrovni. Strategie vychází z řady domácích (Strategie udržitelného rozvoje, Strategie hospodářského růstu, Strategie regionálního rozvoje 2007 – 2013) i evropských (Strategické obecné zásady v společenství) textů.

Dokument jako takový je členěn do několika kapitol. První se zabývá analýzou současné situace ČR, v níž se podrobně rozebírají makroekonomické ukazatele a prognózy. Jejím obsahem jsou kromě ekonomických charakteristik i ty environmentální a sociální (výzkum, informační společnost, veřejná správa, lidské zdroje apod.). Druhou kapitolu již tradičně tvoří SWOT analýza. Po obsažené analytické části pak následuje balík strategií a cílů pro konkrétní období a rovněž operační programy, skrze které se mají dané cíle implementovat.

Pilířem poslední části je obecný globální cíl, jehož se má dosáhnout prostřednictvím cílů dílčích. Zatímco těžištěm období 2004 – 2006 byl obecně rozšířený udržitelný rozvoj založený na konkurenceschopnosti, nynější rámec je „přeměna socioekonomického prostředí České republiky v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby Česká republika byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel“. Toho se má docílit pomoci čtyř strategických cílů – konkurenceschopná česká ekonomika, otevřená, flexibilní a soudržná společnost, atraktivní prostředí a vyvážený rozvoj území. Na každý z těchto cílů navazuje balíček dílčích cílů (např. růst HDP a zvyšování kvality života, rozvoj venkova a městských oblastí, rozvoj lidských zdrojů, důraz na vzdělávání, podpora informační společnosti nebo chytrá veřejná správa), které pak tvoří tzv. prioritní osy. Takto volně definované dílčí cíle však poněkud nedoplňují více specifická témata minulých let, jako přiblížení se k standardům EU v otázkách životního prostředí, zvýšení mobility pracovní síly, vyrovnávání dopadů růstu ekonomiky na znevýhodněné skupiny obyvatel apod.

Národní rozvojový plán však není pouze prostředkem, jak alokovat cca. 80 mld. eur, které Česká republika má k dispozici v rámci evropské politiky koherence. NRP rovněž tvoří východisko pro zpracování Národního strategického referenčního rámce ČR (NSRR) pro období 2007 až 2013. I z tohoto důvodu se na jeho vypracovávání podílelo široké spektrum odborníků z mnohých společensko-vědních oblastí, jejichž gestorem byl Řídící koordinační výbor Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

Budoucnost kohezní politiky a pohled České republiky

Vít Dostál

Společně se současnou finanční perspektivou skončí v roce 2013 i dnešní nastavení politiky koheze, do které spadají kohezní a strukturální fondy. Na evropské úrovni se již nyní diskutuje o

budoucnosti politiky soudržnosti a o funkci, kterou by měly plnit právě strukturální fondy či kohezní fond. Jedná se totiž spolu s dalším osudem Společné zemědělské politiky o důležitá témata při formování nového víceletého finančního rámce pro léta 2014 – 2020. Hlavní etapa debat se rozeběhne po schválení konečné podoby strategie EU 2020, tedy plánu, který by měl z EU vytvořit nejkonzurenceschopnější ekonomiku světa a nahradit tak Lisabonskou strategii.

Již nyní se však členské státy vyjádřily ke dvěma podstatným veřejným konzultacím Evropské komise vztahujícím se k budoucnosti kohezní politiky – na téma regionální soudržnosti a reformy rozpočtu. Téma budoucnosti politiky koheze začíná rezonovat i v dalších oblastech evropské politiky a stalo se předmětem zájmu před evropskými volbami i po nich při rozdělování důležitých pozic v Parlamentu i Komisi. Česká republika se vyjádřila v obou konzultacích a téma evropských fondů bylo pokryto i v rámci voleb do Evropského parlamentu v České republice. Jaká je zatím pozice ČR a co můžeme čekat od dalšího vývoje?

Ve vztahu k budoucnosti rozpočtu EU sice ČR uznává důležitost politiky soudržnosti, která je dána i primárním právem EU, avšak zdůrazňuje, že finanční zdroje by měly plynout pouze do nejchudších regionů. Podle současného nastavení spadá pod cíl 1 strukturálních fondů (konvergence) každý region na úrovni NUTS II, který má své HDP na obyvatele nižší než 75 % průměru EU. Takto vysoce nastavená laťka přesto umožnila, že pomoc v rámci tohoto cíle obdržely všechny regiony střední a východní Evropy kromě hlavních měst Prahy, Bratislavy a Budapešti. Široká působnost cíle 1 se odrazila i v rozsáhlosti této kapitoly v rámci rozpočtu, neboť krátce po velkém rozšíření byl cítit znatelný tlak na unijní pomoc při vyrovnávání rozdílů mezi starou a novou Evropou. Je však otázka, zda na takto objemné kapitole v rámci EU bude shoda i pro další víceletý finanční rámec. Odpověď ČR ve veřejné konzultaci naznačuje, že se spíše přidá do tábora prosazujícího selektivní přístup a podporu jen nejchudším regionům (většina českých regionů do konce roku 2013 pravděpodobně laťku 75 % přesáhne). Zdroje, které by se tím ušetřily, by mohly být přesunuty do kapitol vědy a výzkumu či rozvoje dopravních a energetických cest, což jsou prioritní zájmy ČR.

Na druhou stranu Česká republika zdůrazňuje podporu cíle 3 – evropská teritoriální spolupráce (či jeho nástupce v rámci nového finančního období), který je zaměřen především na podporu hraničních regionů. I zde je možné vystopovat jasný zájem ČR, neboť kromě Středočeského kraje a Hlavního města Prahy jsou všechny kraje ČR hraniční, a mohly by tedy tyto prostředky čerpat.

Vzhledem ke stádiu debaty o budoucnosti kohezní politiky nejsou prozatím pozice politických aktérů v ČR přesně vyprofilované, nicméně některé jasné hlasy již zazněly a další není obtížné predikovat. Občanská demokratická strana se ve svém programu pro volby do Evropského parlamentu jasně vyslovila pro systém „vyfázování“ i bohatších českých regionů z cíle 1 strukturálních fondů. Podobný instrument byl použit i po roce 2007 pro některé regiony EU-15, avšak znamenal by značné navýšení rozpočtové kapitoly věnované politice soudržnosti a nemuselo by zbýt tolik prostředků pro výše uvedené prioritní oblasti ČR. Podobný pohled lze – paradoxně – očekávat i od konkurenční ČSSD, jejíž hejtmani budou pravděpodobně usilovat o získání co největšího dílu peněz pro své kraje, což je v současné době možné právě přes cíl 1. Lze tedy usoudit, že v ČR neexistuje konsensus mezi politickými aktéry ohledně budoucnosti

strukturálních fondů, a veřejná debata o ní, která je vzhledem k významu evropských peněz pro českou ekonomiku podstatná, se rozbíhá jen pozvolna.

Na evropské scéně však již proběhlo první kolo boje o zásadní pozice v rámci debaty o dalším směřování peněz do evropských regionů. Post komisaře pro regionální politiku získal Rakušan Johannes Hahn, který má s touto oblastí minimální zkušenosti, a nelze tak od něj (minimálně v prvních ale klíčových letech) čekat odvážné reformní činy. Naopak komisařem zodpovědným za rozpočtové plánování se stal Janusz Lewandowski z Polska, který je ve své oblasti uznávaným expertem. Poláci, od kterých lze čekat silný tlak na udržení rozsáhlé rozpočtové kapitoly věnované teritoriální kohezi, získali i pozici předsedkyně Výboru pro regionální rozvoj v Evropském parlamentu (Danuta Hübner, bývalá komisařka pro danou oblast). V daném výboru budou minimálně v prvních dvou a půl letech zastupovat Českou republiku Zuzana Brzobohatá (ČSSD), Oldřich Vlasák (ODS) a jako náhradníci Jan Březina (KDU-ČSL), Richard Falbr (ČSSD) a Evžen Tošenovský (ODS).

Další kolo evropské debaty na toto téma lze čekat po schválení strategie EU 2020, která by měla udat směr většině činností v EU v dalších letech.

Strukturální fondy: Ano či ne?

Jana Drlíková

Strukturální fondy se staly modlou nové generace politiků. Kvůli možnému špatnému čerpání z fondů padají ministři (resp. ministryně) a „kouzelný unijní měšec“ láká politiky, kteří v něm vidí kouzelného strýčka, který jim pomůže zalátat jejich díry v rozpočtu.

Jsou však strukturální fondy tím správným nástrojem? Opravdu pomáhají sjednocené Evropě v rozvoji, anebo ho naopak brzdí? Abychom mohli odpovědět na tuto otázku, je nutno osvětlit, proč tyto fondy vznikly. Musíme se vrátit až do 70. let, kdy vzniká tzv. regionální politika. Je sporné, co bylo hlavním a prvotním impulsem, jasné však je, že významným faktorem bylo přijetí nových členů do tehdejšího Společenství, které tím přestalo být regionálně koherentní. Navíc díky prohlubující se integraci ztrácely národní státy možnost intervenovat ve prospěch svých zaostalých regionů. Negativní dopady na jednotný vnitřní trh díky existující disparitě mezi regiony potvrdila v roce 1973 i Thomsonova zpráva. O dva roky později tak zahajuje svoji činnost Evropský fond pro regionální rozvoj. Ten dnes spolu s Evropským sociálním fondem tvoří jediné strukturální fondy, jež v rámci hospodářské a sociální soudržnosti doprovází ještě Kohezní fond. Zjednodušeně řečeno platí, že v rámci regionální politiky dávají bohaté státy kompenzační platby chudším částem Unie za to, že mají přístup na společný rozšířený trh.

Snaha dosáhnout sociálně vyrovnané Evropy se zdá být správným krokem. Nejenže se jedná o lákadlo pro nově přistupující státy, ale jedná se i o možný nástroj, jak posílit vzájemnou solidaritu mezi státy, dále možnost, jak inovovat či jak předcházet možným nepokojům a radikalizaci obyvatel v oblastech, které neměly to štěstí dostat se na výsluní „investorských reflektorů“.

Jsou zde i hlasy, které ale upozorňují na neefektivitu, nespravedlnost či kritizují administrativu spojenou s těmito fondy. V České republice patří k velkým odpůrcům např. europoslanec Ivo Strejček či pražský primátor Pavel Bém. Tito kritici spoléhají na „volnou ruku trhu“, avšak opomíjí důležitý aspekt, a to, že tyto fondy mají nikoli pomáhat zemím financovat projekty, které by státy musely financovat i bez EU, ale mají pomáhat regionům, které jsou integrací a společným trhem negativně ovlivněny. Mělo by se tedy jednat o oblasti, kterým se právě volná ruka vyhýbá. Chyby však nenachází pouze euroskeptici, pravdou je, že v roce 2006 našel i Účetní dvůr jisté nesrovnalosti při vyúčtování peněz obdržených ze zmíněných fondů. Problém tedy hlavně nastává u zemí, které dotace čerpají. Politikové totiž vnímají strukturální fondy jako doplněk svého rozpočtu, tato představa však není absolutně v souladu ani se čtyřmi základními principy regionální politiky (koncentrace, programování, partnerství, přidanost), ani s regionální politikou jako takovou.

Autorka se domnívá, že otázkou není to, zda strukturální fondy ano či ne, avšak jak prostředky alokovat. Zhodnocení regionální politiky a strukturálních fondů je složité. Na jedné straně stojí dlouho úspěšné Irsko, které však za svůj úspěch nevděčí jen evropským fondům, ale i investicím z USA. Na druhé straně pak stojí Španělsko či Itálie, tedy země, které byly hlavními odběrateli strukturálních peněz a u kterých se rozdíly mezi regiony ještě prohloubily. A je otázkou, zda je to právě díky těmto fondům. Pokud však EU chce úspěšně pokračovat v integraci, měla by si být vědoma toho, že je nutné si zajistit stabilitu a prosperitu na celém svém území, nejen v některých částech.

Komentované události

Posílený Evropský parlament: Stop předávání bankovních údajů do USA

Ve čtvrtek 11. února odmítl Evropský parlament dohodu o SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) mezi EU a USA, jež umožňuje za určitých podmínek přístup amerických vyšetřovatelů k údajům o bankovních převodech provedených mezi oběma kontinenty. Jednalo se o prozatímní dohodu, která měla v říjnu 2010 nahradit řádnou dohodu mezi EU a USA. Schválení smlouvy probíhalo již podle způsobu, který nově upravuje Lisabonská smlouva – přijetí mezinárodních smluv je podmíněno schválením v EP. Smlouva o SWIFT byla zamítnuta díky hlasům poslanců frakcí PES, ALDE, zelených a GUE/NGL. Poslanci jednotlivých levicových frakcí své odmítnutí zdůvodňovali ochranou citlivých údajů a ochranou základních lidských práv. USA argumentovaly lepší možností odhalení teroristických hrozeb, čímž by mohlo dojít k odhalení potenciální hrozby, která by měla původ např. v EU. Pro smlouvu hlasovaly zejména frakce EPP a ECR, které obhajovaly argumenty americké strany. Je zřejmé, že při hlasování se projevil transatlantické vazby jednotlivých frakcí, což Jan Zahradil označil za „levicové spojenectví“. Místopředseda EP Libor Rouček označil za viníka současné situace švédské předsednictví, které tuto problematiku opomnělo ve svých prioritách.

Růst pravomocí EP v oblasti mezinárodních smluv je novým a silným nástrojem EP v prosazování vlastní zahraniční politiky. Bude zajímavé sledovat další vývoj, zda dojde k větší ideologické polarizaci či bude EP i nadále homogenním tělesem, jak tomu bylo v minulosti. Více

Pád nizozemské vlády

V roce 2008 Nizozemsko slíbilo zachovat svou misi v Afghánistánu do konce roku 2010. Zatímco Strana práce (PvdA) své odmítavé stanovisko od té doby nezměnila, Křesťanští demokraté (CDA) premiéra Balkenendeho byli myšlenky misi prodloužit nakloněni. Představitelé PvdA se nakonec rozhodli ve vládě dále nezůstávat, a vláda tak padla. Všeobecně se očekává, že nové volby proběhnou koncem května či začátkem června letošního roku. Jenže politická scéna v Nizozemsku je silně fragmentovaná, a zatímco Strana práce a Progresivní liberálové (Democrats 66) již předem vyloučili možnost vytvoření koalice s Wildersovou pravicovou stranou PVV, ani koalice PVV, Konzervativních liberálů (VVD) a Křesťanských demokratů by s největší pravděpodobností nedosáhla většiny. Všeobecně se však očekává, že Geert Wilders vyjde z nastalé situace posílen, konkrétnější předpovědi lze čekat po místních volbách, které jsou v Nizozemsku již za dveřmi.

Geert Wilders, zarytý odpůrce údajné islamizace Evropy, je známý i na české politické scéně – v loňském roce byla v prostorách Senátu plánována jeho přednáška, ze které nakonec po zděšených reakcích českých politiků sešlo. Bude zajímavé dále sledovat, jaké následky by jeho případné politické posílení mohlo mít – dojde k izolaci Haagu, jako tomu bylo za Haidera ve Vídni? Více

Švédsko: Svoboda vyznání vs. genderová rovnost?

V roce 2006 se nezaměstnaný muž muslimského vyznání ucházel ve městě Älmhult o práci svářeče. Během přijímacího pohovoru kvůli své víře, která mu to neumožňuje, odmítnul ředitelce společnosti podat ruku a ze stejného důvodu se jí ani nedíval do očí. Práci nedostal z důvodu nedostatečné kvalifikace a následkem chování u pohovoru mu byla odebrána podpora v nezaměstnanosti. Jeho stížnost nejprve zůstala nevyslyšena, ale posléze se ho zastala ombudsmanka pro diskriminaci Katri Linna. Konečný rozsudek okresního soudu jí dal za pravdu: muž nemohl ženě podat ruku z náboženských důvodů a podpora v nezaměstnanosti mu odebrána být neměla. Někteří považují rozsudek za kontroverzní, např. švédská spisovatelka Lena Andersson se ptá, proč byla dána přednost náboženské svobodě před bojem proti sexismu a dodává: "dotyčný muž byl diskriminován, protože neměl právo diskriminovat ženu. Příklad naprosto perverzního zdůvodnění." Více

Očekávané události

Nová výběrová řízení do evropských institucí

Evropský úřad pro výběr personálu (EPSO) odstartuje 11. března 2010 nový, modernizovaný typ řízení pro výběr stálých zaměstnanců do institucí EU. Nově bude kladen důraz na prověřování schopností, nikoli znalostí. Výběrová řízení budou probíhat ve dvou fázích - po úspěšném

zvládnutí vstupních testů na počítači zaměřených na verbální, numerické a abstraktní uvažování se uchazeči zúčastní „assessment centra“ v Bruselu. Vzhledem k tomu, že bude řízení otevřeno občanům EU ze všech členských zemí bez omezení, očekává se rekordní zájem (některé zdroje udávají až 100 000 přihlášek). Na rezervní seznamy však nebude v prvním kole pravděpodobně umístěno více než 400 úspěšných. [Více](#)

Rozdíly v odměňování žen a mužů

Začátek března se v EU ponese ve znamení genderových otázek. Komisařka pro spravedlnost, základní práva a občanství Vivienne Reding nejprve 5. března 2010 představí výsledky nejnovějšího Eurobarometru a zahájí novou část kampaně na podporu odstranění rozdílů v odměňování žen a mužů v profesním životě (Gender Pay Gap Campaign 2010). Následně 8. března se u příležitosti Mezinárodního dne žen očekává publikace komplexní studie na toto téma, které si nová Komise vytyčila jako jednu ze svých priorit, a to zejména v kontextu ekonomické krize. [Více](#)

Tipy na publikace

Centre for European Policy Studies – Restoring Investor Confidence in European Capital Markets

Investorská důvěra dostává probíhající krizí tzv. „zabrat“. Co má dělat v této situaci EU, aby ji obnovila? Na tuto otázku se snaží odpovědět [report](#) „Restoring Investor Confidence in European Capital Markets“, zpracovaný nezávislou investorskou skupinou the European Investors' Working Group.

Centre for European Reform: The New Commission's Economic Philosophy

Zdá se, že ekonomická orientace Komise se mění. Autoři [dokumentu](#) se snaží analyzovat nově ustanovenou Komisi, její postoj k ekonomickým výzvám a upozorňují na možné překážky, které by Komisi v době krize mohly znesnadnit „boj“ za jednotný trh či snahu zmírnit protekcionismus.

Fride – European Responses to Obama's Middle East Policy

Nástup prezidenta Obamy byl doprovázen velkými očekáváními ze strany EU. Autoři tohoto [policy briefu](#) se zabývají tím, jak byla tato očekávání naplněna v oblasti Blízkého východu a jak na ně EU reaguje.

Pozvánky

Afgánistán: Další velká hra nebo reálná bezpečnostní hrozba?

Kdy: 3. března 2010, 18:00

Kde: Metropolitní univerzita Praha na Žižkově, Prokopova 16/100, Praha 3

Pořadatel: Metropolitní univerzita Praha

Kontakt: Mgr. Sabina Středová, PhDr. Libor Stejskal

[Více](#)

Ukrajina – Kam se vydá s novým prezidentem?

Kdy: 4. března 2010, 17:00

Kde: FONTES RERUM, Novotného lávka 5, Praha 1

Pořadatel: FONTES RERUM

Hosté: Oskar Krejčí, politolog; František Masopust, výkonný ředitel Komory SNS, Milan Syrůček, novinář Praha

[Více](#)

Rok eura na Slovensku

Kdy: 15. března 2010, 16:00

Kde: Metropolitní univerzita Praha na Žižkově, Prokopova 16/100, Praha 3

Pořadatel: Asociace pro mezinárodní otázky

Hosté: Igor Barát, bývalý zplnomocněnec vlády SR pro zavedení eura; Pavel Mertlík, vrchní ekonom Raiffeisenbank; Jan Macháček, novinář Respekt.cz

[Více](#)

Newsletter vyjadřuje názory autorů. Názory vyjádřené v textu nemusí být nutně stanoviskem Asociace pro mezinárodní otázky.

Koordinátor projektu: Václav Bacovský Tajemnice: Sylvie Milerová Mini-analýzy: Katarína Lokšová, Vít Dostál, Jana Drlíková Tipy na publikace: Jana Drlíková Pozvánky: Miroslava Gajdošová Komentované události: Michal Vít, Sylvie Milerová Očekávané události: Ivana Jemelková Korektury: Sylvie Milerová Odborná editace: Vladimír Beroun Grafický návrh: Side2 Šablona: Petr Netuka Sazba: Josef Vomáčka Kontakt na redakci: newsletter.ep@amo.cz

---

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) Žitná 27, 110 00 Praha 1 Tel./Fax: +420 224 813 460 E-mail: info@amo.cz / www.amo.cz

---